METODICKÉ LISTY
II. ČASŤ

PREDNES AKO CESTA

NÁRODNÉ OSVETOVÉ CENTRUM

Eva Grohová

Alica Cvečková z Nitry zvítazila vo IV. kategórii prednesu prózy na 62. Hviezdoslavovom Kubíne 2016 s úryvkom z románu maďarskej autorky Agoty Kristof: Veľký zošit (preklad A. Čermáková). Bábka ako dvojička bola rozprávačke partnerom i pozorovateľom.

METODICKÉ LISTY
II. ČASŤ

PREDNES AKO CESTA

„UMELECKÝ PREDNES JE HLASNÉ ‚ZNOVUPREMÝŠĽANIE' NAD TEXTOM, KTORÝ JE RECITÁTOROVI BLÍZKY, ZNÁMY A AKO TAKÝ HO CHCE PRIBLÍŽIŤ POSLUCHÁČOVI. RECITÁTOR NIE JE IBA ‚KOMUNIKAČNÝM KANÁLOM' MEDZI AUTOROM A POSLUCHÁČOM, ALE JE TVORIVÝM SUBJEKTOM, KTORÝ PRIVÁDZA POSLUCHÁČA NA VEĽKÚ OBJAVITEĽSKÚ CESTU, NA KTOREJ SA S NÍM CHCE PODELIŤ SO SVOJIMI ZÁŽITKAMI I POZNANÍM. ŽIVÝ ĽUDSKÝ HLAS VYZDVIHUJE I TIE VLASTNOSTI, KTORÉ NIE SÚ V TEXTE VYZNAČENÉ, A ODKRÝVA JEHO NOVÉ VÝZNAMOVÉ ROVINY A VRSTVU. RECITÁCIA NIE JE V PODSTATE ZÁLEŽITOSŤOU ZVUKU, ALE VÝZNAMU" (FINDRA, J.: UMENIE PREDNESU. BRATISLAVA: SPN, 1974, S. 16 A NASL.).

Autorka textu:
Eva Grohová

Detský prednes je veľmi účinným, a pritom nenásilným spôsobom formovania dieťaťa a rozvíja ho v intelektuálnej, mravnej, citovej i estetickej oblasti, ale má vplyv aj na jeho fyzický vývoj. V sú-

vislosti s detským prednesom sa diskutuje o prívlastku umelecký. Faktom je, že poslucháč môže mať pri sledovaní detského recitátora silný umelecký zážitok, ktorý súvisí predovšetkým s detskou prirodzenosťou a spontánnosťou. Štylizácia (funkčný posun prvkov) je ešte minimálna. O umeleckom prednese hovorievame pri starších recitátoroch, ktorí už literárny text spracúvajú, umocňujú ho s istým interpretačným zámerom, používajú širšiu škálu výrazových prostriedkov.

Príprava detského recitátora je komplexná a bohato štruktúrovaná činnosť, ktorej cieľom nie je len príprava určitého textu na súťaž či verejné vystúpenie, ale – a to je najdôležitejšie – harmonický rozvoj osobnosti dieťaťa s dôrazom na zdokonaľovanie jeho rečových schopností.

DRAMATURGIA, VÝBER TEXTU NA PREDNES

Dramaturgia je širší pojem: zahŕňa nielen výber textu, ale i jeho prípadné spracovanie, úpravu.

■ **Výber textu na prednes – zásady:** U najmladších recitátorov je výber textu záležitosťou pedagóga a jeho vzdelanosti, sčítanosti atď. Starší recitátori by si mali text vyberať sami a konzultovať svoj výber s lektorom.

Zásadné pravidlá pri výbere textu pre detského recitátora: ***– dobrovoľnosť***. Pedagóg – lektor – ponúkne deťom na výber niekoľko možností, aby sa samy mohli vyjadriť, čo ich najviac oslovilo. ***– Primeranosť*** veku dieťaťa, jeho životnej skúsenosti, intelektuálnej a citovej zrelosti. ***– Umelecká kvalita textu***. Predpokladom je dobrá orientácia pedagóga v literatúre a schopnosť rozoznávať dobrú literatúru od tzv. spotrebnej literatúry, prípadne gýča. Ak deti s nadšením prinesú na hodinu prednesu text umelecky málo hodnotný, plytký, povrchný, učiteľ musí veľmi citlivo reagovať a s taktom ho zamietnuť. Úlohou pedagóga je usmerňovať hľadanie, odporúčať vhodné pramene, spoločne si listovať v knihách, čítať zaujímavé ukážky. Kvalitný umelecký text pre detského recitátora je komunikatívny, ale nenadbieha a nevnucuje sa čitateľovi, vychádza v ústrety jeho hravosti, napĺňa túžbu po humornom nadhľade, prebúdza jeho fantáziu, má vtip, nápad, myšlienku a hravosť, nenápadne prináša rozumové, mravné i citové obohatenie, má bohatú lexiku. Text na prednes (próza) ***by nemal byť postavený len na dialógoch***. V kvalitnej predlohe je pomer pásma rozprávača a pásma postáv vyrovnaný. Skúšobným kameňom dobrého recitátora sú práve rozprávačské a opisné pasáže.

Niektoré deti uprednostňujú poéziu, iné prózu. Pedagóg by mal ovplyvňovať ich výber tak, aby sa pokúsili o interpretáciu v oboch žánroch, pretože k vedomej profilácii recitátora dochádza až u starších detí. Zmena žánru prináša i zmenu štýlu, prístupu a tým rozvíja interpretačné schopnosti detí.

■ **Dramaturgické zásahy** do textu sú často nevyhnutné. Krátky text neposkytuje

Zádrapky pri ZUŠ v Senici za predstavenie THE GUN pod vedením Lindy Petrákovej získali na 62. HK Cenu poroty v kategórii recitačných kolektívov a divadiel poézie detí.

recitátorovi dostatočný priestor na realizáciu, preto je vhodné zostavovať „skladačky“, „montáže“, „koláže“ do zmysluplného celku. Takýto tvar môže mať novú výpovednú hodnotou. Snažíme sa zachovať štýl autora, bez zbytočných šumov na miestach „švíkov“. Dlhý text unaví recitátora psychicky, ale aj fyzicky. Pri skracovaní textu – prózy i poézie – nám musí byť jasný cieľ: dynamický, myšlienkovo ucelený a štýlovo jednotný tvar. Urobíme si hierarchizáciu častí, vyberáme miesto, ktoré je z hľadiska myšlienky ťažiskové, dejovo vypäté, s jednou zápletkou. Vytvárame celok, ktorý má klasickú výstavbu: krátky úvod, gradáciu, zápletku a rozuzlenie, dopovedanie, „dodýchnutie“. Prirodzene, recitátor musí poznať celé dielo. Úpravy robí pedagóg, starších žiakov vedie k tomu, aby spolupracovali pri úprave textu.

PRÁCA S TEXTOM A NA TEXTE

Texty vybranej predlohy v konečnej podobe (po dramaturgických úpravách) prepíšeme na počítači s dosta-

točne veľkým riadkovaním a veľkými okrajmi, aby sme mohli robiť priebežne poznámky, značky, písať podtexty, na ktorých sa spoločne dohodneme a ktoré nám pomôžu pri fixovaní konečnej podoby prednesu. Pri prepisovaní poézie je nutné dodržať aj grafickú štruktúru básne (rozloženie veršov v básni). Nezabudnime si napísať ***bibliografické údaje***, pri súťažných prednesoch sa vyžadujú. Kopírovanie textov je síce rýchlejšie, ale má tú nevýhodu, že prípadné dramaturgické zásahy (škrty) má dieťa stále pred očami, formát poskytuje málo miesta na poznámky a značky a text je tak trochu neosobný (a občas nečitateľný). Pracovné záznamy sa nerobia nikdy priamo do knihy.

ZVUKOVÁ REALIZÁCIA TEXTU

Proces, pri ktorom napísaný text znovu ožíva, má niekoľko fáz, ktoré od seba nemožno oddeliť. Keď začneme pracovať na texte a s textom, je dobré, aby sme spolu zistili

▶ základné informácie o autorovi – ako a pre koho písal, v ktorej dobe žil, čo od neho deti čítali atď. Tieto informácie podáva spravidla učiteľ a aj počas ďalšej práce sa autora snaží sprítomniť ako živú bytosť.

▶ Po prečítaní vybraného textu (učiteľom, deťmi) nasleduje interpretácia a rozbor, ale nie formálny, skôr hravý. U starších žiakov si zopakujeme a aplikujeme vedomosti z literárnej teórie, niečo z poetiky atď. Prvá by mala by vždy interpretácia detí, vedieme ich k nej hrami, otázkami, rozhovorom: O čom to je? Čo sa nám na tom texte prihovára? Poznáme niekoho, kto sa takto alebo podobne správa? Páči sa nám spôsob konania ľudí (zvierat)? Atď. Dobrý pedagóg nevysvetľuje sám, ale otázkami, podobnými situáciami zo života dovedie svojich žiakov k tomu, aby sami našli ideu i tému, prípadne druhý plán textu (v náročnejších textoch pre starších žiakov).

▶ Pri prvom čítaní skúmame, či deti rozumejú všetkým slovám, ktoré autor v texte použil, pretože my dospelí často neodhadneme, ktoré slovo dieťa v slovníku už má, či jeho význam nie je skreslený či neúplný (týka sa to archaizmov, ale aj slov v súčasnosti veľmi frekventovaných, ale nevysvetlených). Ďalej sa spoločne snažíme rozkryť obrazy, metafory. * ***Hra na pripomínanie (asociačný kruh):*** čo ti napadne, keď počuješ slovo... napríklad okovy: – pripomínajú väzenie, väzenie mi pripomína zločinca, neslobodu, spútanosť atď. Podľa náročnosti textu a vďaka tvorivému spôsobu vedenia pedagógom väčšinu obrazov dešifrujú deti samotné (psychológovia tvrdia, že samostatne vedia metaforu vysvetliť až siedmaci či ôsmaci).

▶ Pri ďalších čítaniach detí opravujeme artikulačné, ortoepické chyby, trváme na splývavej výslovnosti. Precvičujeme, hráme sa s dôrazom, melódiou, tempom a rytmom, s vybranými problémovými slovami a slovnými spojeniami. Farebne vyznačujeme problémové miesta: dĺžne, mäkčenie, spoluhláskové skupiny, asimilačné zmeny, podčiarkujeme prízvuky na predložkách, splývavú výslovnosť atď.

▶ Vo viazanom verši hľadáme miesta, kde logickou či ozvláštňovacou ***pauzou*** prinesieme informáciu navyše, zároveň ňou a ***dôrazom*** narušíme rytmický stereotyp. Využívame hry s posúvaním dôrazu, so zmenou okolností, hľadáme výrazové varianty. Príklad: v texte Jána Navrátila: O princeznej, čo uniesla draka (je uvedený celý v prílohe, v ďalšom texte ho teda budeme využívať ako model) už v prvom verši – vďaka hre s dôrazom – môžeme nájsť skrytú informáciu o charaktere draka: „Sedel sedemhlavý drak/ v dračej diere tisíc rokov...“ – teda nie ležal, nie stál, on si tam len tak sedel a čakal. Ďalšie otázky: Sedel ako vo väzení? („Zbaví ho Ela okov…“) Sedelo sa mu pohodlne? Bol schopný sa vôbec pohnúť? V ďalšom texte charakterizácia draka vychádza tak, že je to vcelku neškodný, pasívny chmuľo, ktorý sa síce vie vyhrážať, ale k činu sa veru nemá. Pre konečnú interpretáciu si vyberieme ten dôraz, ktorý sa nám najviac hodí do našej línie (zámeru).

▶ Pri hľadaní miesta a dôvodu ***pre dôraz*** je dobré pracovať systémom otázok, na ktoré nám deti odpovedajú: Čo robil drak? (ak chceme zdôrazniť sedel) Kto tam sedel? (drak) Atď. Jednak sa týmto spôsobom deti učia o stavbe vety, jednak sa takouto hrou dá hravo dopracovať k podstate a k interpretačnému zámeru i k jeho napĺňaniu. Necháme recitátora, nech si sám vyberie dôraz (v súlade s myšlienkou). Deti aktivizujeme, aby sa samy pokúsili tvoriť otázky na východisko, na jadro výpovede.

▶ Zaznačujeme do textu miesta, kde sme po vzájomnou dohovore zafixovali pauzu, dôraz („kilové slová“) a prípadne aj dôvody, podtexty (prostredníctvom dohodnutých značiek, signálov, kresieb a pod.).

▶ Hľadáme miesta temporytmických zlomov, kde nás epický dej alebo sila vnútorného prehovoru či myšlienky „nútia“ povedať ju rýchlo, alebo naopak uvážlivo (žiaci si vyskúšajú toľko možností, koľko nápadov a motivácií sa zrodí). Striedame napätie a uvoľnenie – na ktorom mieste v texte deti cítia zmenu?

▶ V poézii dodržiavame vyznačené konce veršov, učíme deti zvládnuť veršové presahy s rešpektovaním veršovej štruktúry (konce veršov oddelíme miniatúrnou pauzou/hrdelným uzáverom, výrazne to pomáha pri interpretácii.

▶ Hľadáme spôsoby vnútornej charakterizácie postáv, porovnávame dané postavy s ľuďmi, ktoré dieťa pozná, ako hovoria, v akom tempe, ako by mohli hovoriť. Koho z vášho okolia vám Ela pripomína? Ako sa správa? Ako chodí? Ako rozpráva, keď má dobrú náladu, keď je naštvaná? Ako bude drak – lenivec – hovoriť, keď bude rozčúlený, keď sa bude vyhrážať, báť? Bude stále rovnaký? Najmä u menších detí sa často stretávame s vonkajškovou charakterizáciou: medveď podľa ich predstáv musí rozprávať hrubým hlasom, komár

pišťať a pod. Myšlienkovým rozborom, hrami, pozorovaním ľudí ich nútime hlbšie sa zamýšľať a hľadať a využívať iné prostriedky, štylizovať i zvnútorňovať svoj prednes. Zdôrazňujeme deťom, že sú len **rozprávačmi príbehu, nie hercami** v ňom.

▶ Vymýšľame * ***monológy*** jednotlivých postáv i neživých predmetov – to znamená, že hovoríme to, čo v texte nie je, ale čo si môžeme domyslieť a vymyslieť (napríklad monológ bude viesť drak, princezná, jej rodičia, zvlášť otec, zvlášť mama, rozprávať si môže aj dračia diera – predtým, ako ju drak opustil, potom atď.). Tento spôsob núti deti vcítiť sa do pocitového i myšlienkového sveta rôznych bytostí a nachádzať súvislosti, ktoré sú za textom, ale nie sú explicitne vyjadrené veršom (prózou).

▶ * ***Súd*** je hrou na žalobcu, obhajcu a obžalovaného. Z týchto troch uhlov pohľadu môžeme „súdiť" kladné i záporné postavy študovaného textu, teda „súdený" bude drak i Ela, ocko i mamka. Deti rozdelíme na tri skupiny: jedna bude draka žalovať za to, aký je nenásytný, lenivý atď., hľadať jeho zlé vlastnosti i úmysly, druhá obhajovať, hľadať dobré vlastnosti a úmysly, tretia bude hovoriť za draka. „Súdiť" v tomto prípade bude učiteľ, ktorý rozhodne, ktorá skupina mala presvedčivejšie argumenty a disciplinovanejšie ich prednášala (deti sa nesmú prekrikovať, musia dodržať pravidlá, ktoré si pri tejto hre vopred stanovíme). Tento spôsob rozoberania postáv (a nielen z vymyslených príbehov) má ešte jeden dôležitý rozmer: učí deti, že zlo i dobro nie sú absolútne pojmy, často záleží na uhle pohľadu i na okolnostiach.

▶ Po pamäťovom zvládnutí textu si skúšame vravieť zvolený text vo výrazových variantoch (vylepšuje sa tým plastickosť prejavu); * spievame si ho; * vyabstrahujeme si jeho melódiu; * vyklopávame jeho rytmus; * pridávame nálady, okolnosti, motivácie.

PRIESTOROVÁ REALIZÁCIA PREDNESU

Pri prednese je dôležité naučiť recitátora vnímať priestor, precítiť diváka, adresáta textu, nadviazať s ním kontakt i udržať jeho pozornosť. Niekoľko dôležitých pravidiel:

▶ Príchod a odchod je súčasťou vystúpenia. Spôsobom príchodu, držaním tela, oblečením recitátor vysiela signály o tom, kto je a prečo prichádza. Dbáme na správne držanie tela, prirodzenosť a vedomé uvoľňovanie rúk od ramien.

▶ Pauza na začiatok, ticho. Naučme deti hrami a cvičeniami v triede, aby si „vynútili" ticho pred akoukoľvek prezentáciou. Svojím postojom, očakávaním a sústredenosťou.

▶ Meno autora a názov textu sa oznamuje, nerecitujeme ho! – je to informácia pre poslucháča.

▶ Dodržíme pauzu po oznámení mena autora a názvu textu – vysvetľujeme deťom, že tá pauza je tam na to, aby si poslucháč mohol zaradiť autora i dielo, naladiť sa na „príjem". Recitátor sa zatiaľ „prevtelí" do úlohy rozprávača, prenesie sa do atmosféry textu, naladí sa na „vysielanie".

▶ Miesto v priestore – pred vystúpením by si mal pedagóg spolu s recitátorom prejsť priestor vystúpenia a vyskúšať akustické vlastnosti priestoru, nájsť miesto, odkiaľ najlepšie znie hlas recitátora; nájsť najpríjemnejšie miesto (nie vždy je to stred javiska, odporúčam miesto v „zlatom reze"), odkiaľ dieťa dobre uvidí svojich poslucháčov a môže obsiahnuť priestor očami a primeraným

Alžbeta Piňková z Humenného na 65. HK pred svojou výstavnou fotografiou zo 64. HK 2018, keď prednášala báseň M. Válka Veľká cestovná horúčka pod vedením Evy Jacevičovej.

pohybom hlavy. Niektorí recitátori (alebo ich lektori) totiž chápu adresnosť prejavu tak, že prechádzajú pohľadom a pohybom hlavy plynulo z jednej strany na druhú (systém bezpečnostnej kamery), ale tak vlastne neoslovujú svojím pohľadom a zaujatím nikoho.

▶ Reč očí je niekedy silnejšia ako reč hlasiviek. Naučme deti dívať sa svojim poslucháčom do očí, sledovať ich reakcie, prihovárať sa im s plným zaujatím.

▶ Gestá – ruky pri prednese majú uvoľnene visieť od ramien. Kŕčovité „pripútanie“ na stehnách, za chrbtom, pred sebou spútava tvorivú energiu pri prednese... Gestá, ktoré recitátor v prednese zámerne použije, využívame len tam, kde slovo nestačí, vychádzajú z premyslenej analýzy textu (väčšinou u veľmi vyspelých starších recitátorov). Gestami neopakujme, neopisujme, čo už bolo raz v texte vypovedané (opisné gestá: napríklad „veľké auto“ + opisné gesto rukami; „nie“ + prst kýva gesto nie). Prirodzené gestá, ktoré dieťa používa v bežnom živote, čiastočne ponecháme, ale u veľmi živých detí ich musíme zdisciplinovať, tým v nich pestujeme sebakontrolu, posilňujeme sebaovládanie. Mimovoľnými gestami v prednese (ak je ich priveľa, sú veľmi intenzívne) totiž odvádzame pozornosť poslucháča.

▶ Pohyb tela – pri prednese je jednoducho potrebné text ustáť, ustriehnuť detské zlozvyky (prešľapovanie, rytmické podvedomé kyvkanie, žmolenie sukničky, zlé držanie tela). Cvičeniami na správne držanie tela, sústreďovacími cvičeniami postupne dosiahneme vedomé ovládanie výrazového neutrálu.

▶ Mimika – odráža vnútorné zaujatie recitátora, ale nadbiehanie divákovi, nadhrávanie, prehnané prežívanie, ale aj „kamenná“ tvár a meravý pohľad do prázdna znehodnocujú prednes.

A ešte jeden praktický návrh. Na nástenku či na okraj textu si napíšeme výzvu (aby sme nezabudli na niečo):

Prednes má byť: adresný, prirodzený, zrozumiteľný, s vnútorným zaujatím.

Prednes má využívať:

Zvukové prostriedky: prízvuk, dôraz, melódiu, pauzu, rytmus, tempo, intenzitu hlasu (dynamiku).

Mimojazykové prostriedky: dýchanie, držanie tela (telové gesto), mimiku, očný kontakt s adresátom, gesto rúk (funkčné), gesto hlavy (disciplinované), pohyb (funkčný, nerušivý – detský prednes treba ustáť).

A ÚPLNE NA ZÁVER NAŠA MALÁ ÚVAHA

Čomu napomáha detský prednes pri rozvoji osobnosti…

- Vážiť si slovo, jeho význam, vedieť ho uchopiť a pôsobivo sprostredkovať ľuďom.
- Obohacovať seba aj iných o poznané, objavené, rozvíjať svoju predstavivosť, vedieť domýšľať súvislosti.
- Chápať myšlienkové pochody druhých ľudí, vciťovať sa do ich myslenia, cítenia.
- Odkrývať mnohorakosť textu, prehovorov, dešifrovať obrazy a dosadzovať ich do vlastnej mozaiky pocitov, myšlienok, názorov.
- Naučiť sa čítať s hlbokým porozumením.
- Cibriť umelecký, estetický vkus.
- Kultivovať svoje vystupovanie, reč.
- Zmysluplne komunikovať.
- Uplatňovať teoretické poučky z gramatiky, ortoepie, poetiky v prednese i v živote.
- Preciťovať rytmus v reči, v hudbe, v pohybe a v živote vôbec.
- Ovládať svoj psychofyzický aparát, pracovať s dychom, hlasom, telom, mimikou.
- Trénovať pamäť – obrazovú, logickú i mechanickú.
- Rozvíjať vôľové vlastnosti – vytrvalosť, systematickosť.
- Rozlišovať a hierarchizovať mravné hodnoty.
- Naučiť sa hodnotiť výkony druhých i svoj vlastný.
- Naučiť sa prehrávať i vyhrávať.
- Naučiť sa ovládať a prekonávať trému, strach i zábrany.
- Zvyšovať svoje sebahodnotenie, uvedomovať si svoju cenu.
- Naučiť sa pracovať so slovníkmi, encyklopédiami, s literatúrou.
- Naučiť sa počúvať iných, rozoznávať falošť a pretvárku.
- Naučiť sa vystupovať na verejnosti.

Je toho málo, čo prináša práca s textom, s prednesom? Myslím si, že nie. A tak všetkým cestárom i cestovateľom prajem

ŠŤASTNÚ CESTU!

LITERATÚRA

Čajková, J.: Vzájomne sa počúvať. Bratislava: NOC, 1995.

Findra, J.: Ústny prejav a umelecký prednes. Bratislava: SPN, 1986.

Gracová, X.: Metodická príručka pre prípravné štúdium literárno-dramatického odboru ľudovej školy umenia. Bratislava: SPN, 1981.

Gracová, X. – Lindtnerová-Krošláková, E.: Metodická príručka pre 1. a 2. ročník I. stupňa základného štúdia literárno-dramatického odboru ľudovej školy umenia. Bratislava: SPN, 1984.

Gracová, X. – Skořepová, A.: Metodická príručka pre 3. – 6. ročník základného štúdia literárno-dramatického odboru ľudovej školy umenia, Bratislava: SPN, 1989.

Grohová, E.: Prax detského prednesu. Prešov: MC, 2000.

Kráľ, Á.: Pravidlá slovenskej výslovnosti. Bratislava: SPN, 1984.

Sprušanský, S.: Zvukovosť v prednese a výrazové prostriedky reči. In: Zborník materiálov o umeleckom prednese k 41. HK. Bratislava: NOC, 1995.

PRÍLOHA

Ján Navrátil: O princeznej, čo uniesla draka
(z knihy Ďuro truľo a figliari. Bratislava: Mladé letá, 1977)

Sedel sedemhlavý drak
v dračej diere tisíc rokov.
Čakal na princeznú Elu,
že ho zbaví okov.

Ela si ho domov vzala:
„Bude z teba žiak!“
„Omyl, dievča, nevidíš,
že som hrozný drak?

Pozri na tých sedem hláv!
Hneď ťa vezmem na rohy.
Iba princezné viem kradnúť
a nie písať úlohy.

Hu-hu! Tras sa predo mnou!“
hrozil výmyselnej Ele.
„Nechvastaj sa, sedemhlávok,
teraz sú už dievky smelé,

nie tak ako kedysi,
keď šiel na ne z draka strach!
Strachotinky nájdeš dnes
iba v smiešnych rozprávkach!“

„Pozor, dievča! Nemýľ si ma
s papierovým drakom,
akých chlapci vypúšťajú
na strniskách k mrakom.

Veď mne z papúľ oheň šľahá!
Aha! Radšej sa ma boj!“
„Ozaj, oheň! Aká krása!
Spravím z teba ohňostroj!“

„Ba prsty si popáliš!
Daj preč ruky od jazykov!“
„Buď už ticho, sedemhlávok,
lebo zvolám požiarnikov.

Vyhasne ti v siedmich krkoch:
Oddnes budeš žiačikom!
Ja ti budem do siedmich hláv
vtĺkať rozum tĺčikom.

Dobre je mať sedem hláv,
rýchle zvládneš celú vedu.
Do prvej ti vtlčiem počty,
do druhej zas vlastivedu,

tretiu čítať naučím,
štvrtú rýmy, básničky,
piatu fígle pravopisu,
šiestu noty, pesničky.“

„A čo siedmu?!“ drak sa ľaká,
„Ela milá, vrav!“
„Siedmu hlavu bude učiť
tých šesť múdrych hláv.

Keď ju všetko naučia,
zvesím šabľu z klinca,
šesť hláv – šmyk – a zmeníš sa
na múdreho princa.

Popýtaš ma o ruku,
otec to hneď povie mame:
„Hurá, mama, netráp sa už,
že tú Elu nevydáme!“